

Ñiic 29

1. Ci Gaat lth-rÿl Ruac Kuœth bèn ñäth i cæ ruac kæ Mu-thæth?

-Juä.

2. Mi /canæ Ruac Kuœth bi ñäth, cœalnæ ni Kuoth idi?

-Æ guàn kacä.

3. Bi Kuoth næi tin ca Ruac Kuœth ñäth kæn?

-Šèth.

4. Æ ñu mi ci Pÿ-ru jæ lar mää ci Mu-thæth jæ jiook i ci KUÄÄR æ jæk kæ šoo bæ Gaat lth-rÿl nañ raar?

-Ci Pÿ-ru wèè “Šän /kuecä Kuäär, kä cä Gaat lth-rÿl bi löny.”

5. Ci Kuoth æ ñàc i bi Pÿ-ru jæ lòk kæ šoo /cæ Gaat lth-rÿl bi luœny raar kä Yi-jip?

-Juä.

-Kuoth ñäcæ ti diaal æ /kèn kæ ni tuœœk.

6. Æ ñu ci Kuoth æ car i bæ buœmdæ nyuœth Pÿ-ru kænæ Ji Yi-jip œ?

-Kæ šoo bi kænæ ñàc i æ jæn Kuoth kärœa min mœ thuœk.

7. Kä cu Kuoth buœmdæ nyuœth Ji Yi-jip kænæ Gaat lth-rÿl idi?

-Ci Kuoth rik ti dit jækä Pÿ-ru kænæ Ji Yi-jip.

8. Kä kæ rik tin kiæn?

-Ci Kuoth yiër löœc ni riæm.

-Ci Kuoth gueek jæk ti ba Ji Yi-jip jut.

-Ci Kuoth gui-gui jæk ti ba Ji Yi-jip cam.

-Ci Kuoth luañ jàk ti ba Ji Yi-jip cam.

-Ci Kuoth šœk Ji Yi-jip diaal näk.

-Ci Kuoth wuui mi ci puàny Ji Yi-jip jakä bÿc jàk.

-Ci Kuoth nhiaal guiini mi cu bael Ji Yi-jip däk jàk.

-Ci Kuoth kœryœaamni ti ba bael Ji Yi-jip cam jàk.

-Ci Kuoth muuth mi /ci naath nèn thin jækä Ji Yi-jip.

9. Æ ñu mi la larkæ æ Pÿ-ru mi ci Kuoth riæk la nòòñ?

-Pÿ-ru la jiokæ Mu-thæth i bæ Gaat lth-rÿl löny.

10. Æ ñu mi la larkæ æ Pÿ-ru mi ci Kuoth riæk la wöoc?

-Pÿ-ru la lòkæ šoo bæ Gaat lth-rÿl löny.

11. Æ ñu /kèn rik æ tœ wä guäth in tè Gaat lth-rÿl thin œ?

-Kæ šoo ci Kuoth Ab-ram, Ai-dhæk, kænæ Jæ-kœb jiok i bækæ pöth, kä bækæ jakä dør mi diit.

-Kæ šoo Kuoth nyuuthæ ni Pÿ-ru, kæ Ji Yi-jip, kænæ Gaat lth-rÿl i æ jæn Kuoth kärœa, kä /thilæ mi dœñ.

12. Æ ñu mi bi tuœœk kä næi ti nyeeny kæ Kuoth?

-Bi Kuoth kæ däk.

-Mëe ci Kuoth rik bãñuan ti bÿc-bÿÿc jækä Pÿ-ru kænæ Ji Yi-jip, ci Pÿ-ru Gaat lth-rÿl bèn löny ænëe?

-Šèth.

-Æn Kuoth /cæ jæ ñäc æn šoo bi Pÿ-ru luœeny Gan lth-rÿl lòk nun?

-Juä.

-Kuoth ñäcæ jæ i bi Pÿ-ru Gaat lth-rÿl pen wä.

-Ni mēē /kèn Kuoth Mu-thæth ni cœl kæ šoo bæ Gaat lth-rÿl bèn bòth, ñäc Kuothæ i bi Pÿ-ru jæ lòk i bæ Gaat lth-rÿl löny.

-Kuoth ñäcæ ti diaal æ /kèn kæ ni tuœœek.

-Dè Pÿ-ru nyeeny kæ Kuoth kä puœœet æ jæ?

-Šèth.

-Kä tæ kæ rami dè nyeeny kæ Kuoth kä puœœet æ jæ?

-Šèth.

-Cäñ ci naath mi cet kæ ñu lar bä, /ca làt Kuœeth dè gañ.

-Cäñ ci naath mi cet kæ ñu làt bä, /ca làt Kuœeth dè gañ.

-Mi ci Kuoth æ car i bæ duœœer làt, ni ciañ la thuukæ jæ.

-Bi Kuoth riæk kæl mi doeñ jæk, Kä kæ koeræ bi Pÿ-ru Gaat lth-rÿl cu löny.

Kuæenæ Šoth 11:1

1-Tämæ cu KUÄÄR Mu-thæth jiok, “Bä riæk kæl mi doeñ noñ Pÿ-ru kænæ Ji Yi-jip. Kä kæ koeræ, bæ yiæ löny æn wance, kä mi wææ jæ wä làt, bæ yiæ juœœc raar æ /thil diw.”

-Æn riæk in bi Kuoth æ jæk œ æ riæk mi tèè di?

Kuæenæ Šoth 11:4-7

4-Kä cu Mu-thæth wèè, “Mæmæ æ min ci KUÄÄR æ lar: ‘Kæ wädär bä jàl ræi Yi-jip.

5-Kä bi kèi dhœœeli diaal kä Yi-jip liu, ni kä kçç dhœœal Pÿ-ru, min nyuur wii kœam, æ wä ni kä kçç dhœœal nyaa min kuany, min

tè pil guàr tètädæ, kä æ mäni kèi šœœk bä bi kæ liu.

6-Kä bæ cu tè kæ wièè mi diit ræi rool Yi-jip-mi /kèn mèt tuœœk kä ci bi mèt tuœœk cãñ kæi.

7-Kä pèk Gan lth-rÿl cãñæ ni jiøk /cæ raan kiæ lèi bi guè.' Kä inœ bia jæ cu ñàc i ci KUÄÄR æ læi kam Yi-jip kæenæ lth-rÿl."

-Æn riæk in jœak min bi Kuoth æ jæk bæ la riæk in bi näk ni kèi gan Ji Yi-jip æ mäni lèikæ diaal.

-Kä kæ šoo æn riæk in jœakdiæn bycæ jæ æ lõñ, ci Kuoth Gaat lth-rÿl jiok i bikæ ro rialikä kæ kuidæ.

-Kä kæ šoo æn riæk in jœakdiæn byc ni jæn æ lõñ, ci Kuoth mæmæ lår Gaat lth-rÿl kæ šoo /ci kèi gankiæn bi liu.

Kuænæ Šoth 12:1 kæenæ 3-5

1-Kä Yi-jip cu KUÄÄR Mu-thæth kæenæ Æ-run jiok,

3-"Làæ jæ duœl lth-rÿl diaal i kæ cãñ in wäliæn kæ jæn pay æ mæ bi wut rœ möc kæ ruadh rœmä kæ kui ji gœaalæ, kæi kæ kui cieñ.

4-Kä mi ci ruadh dÿyl cieñ tiam, bi ji cieñ æmœ jæ nyuak kæ cieñ in thièèk ni jæn kæ jæ æ lõñ œ, bæ tè inœ cèt kæ pèk nath tin tè thin œ. Kä bia ruèèth dèèt pàar kæ pèk mieth nææni tœ.

5-Kä lèi in bia mÿk bi ruœndæ la kæi mi /thil guàr, kä dèræ jæ mÿk rœœmni kiæ bööni."

-Ci Kuoth æ lar i bi wut cieñ ræi Gan lth-rÿl diaal ruadh dÿyl rœmä kiæ böö mi mœ ruœndæ kæi mÿk.

-Kä ci Kuoth æ lar bä i ruadh dÿyl rœmä kiæ böö æmœ min mœ ruœn kæi œ bæ la mi /thil guàr.

-Kä æ ñu ci Kuoth æ lar œ i bi ruadh dÿyl rœmä kiæ böö mi mœ ruœn kæi bæ la mi /thil guàr œ?

-Kæ šoo Kuoth /thilæ mÿny.

-Kä kæ šoo ti diaal tin larkæ æ Kuoth /thilkæ mÿny.

-Kä kæ šoo ti diaal tin làtkæ æ Kuoth /thilkæ mÿny.

-Kuoth bæ nhœk ni ruadh dÿyl rœmä kiæ böö mi mœ ruœn kæl kä /thil guàr kärœa.

-Kuoth /cæ muc mi tè kæ jœk dè mèt nhok.

-Kuoth /cæ muc mi tè kæ buœt dè mèt nhok.

-Tiimi rœaam èë ci goen ræi ruœœp tuœñni mœë nàkæ guàth Ai-dhæk?

-Kä æ ñu ci rœaam æ mœ goen kæ tuœñkæ mœ?

-Kæ šoo Kuoth /thil æ mÿÿny.

-Kæ šoo Kuoth nhœkæ ni muc mi /thil mÿÿny kärœa.

-Kæ šoo bi Gaat lth-rÿl kään kä lià, æ ñu mi dè dhil tit kæ lätnidæ?

-Bikæ ñut Kuœth dhil luœth.

-Kä bikæ ruadh dÿyl rœmä kiæ böö mi mœ ruœn kæl mi /thil guàr dhil mÿk kärœa.

-Æ ñu mi ci Kuoth æ nyœk kæ lär Gaat lth-rÿl i ba làt?

Kuænæ Šoth 12:6

6-Ci KUÄÄR wè, “Tiætæ lèi æ goea æ mäni cãñ kä wäl ñuaan kæ jæn pay æmæ, guàth in bi duœl Gan lth-rÿl diaal kæ dhil näk mirä thin.”

-Ci Kuoth æ làr Gaat lth-rÿl i ba ruadh dÿyl tit æ mäni cãñ kä wäl ñuan kä pay.

-Kä kæ jæn cãñ kä wäl ñuan kä pay, cu Kuoth Gaat lth-rÿl jiok i ba ruadh dÿyl dhil näk kæ jæn thiañ æmœ.

-Ci Kuoth æ lar i ba ruadh dÿyl dhil näk.

-Ci Kuoth æ lar i bi ruadh dÿyl dhil liu.

-Kä æ ñu ci Kuoth æ lar i bi ruadh dÿyl dhil liu œ?

-Mæmæ bæ Gaat lth-rÿl tièm šoo duäc Kuœth kæ duer æ lià.

-Ni mëë /kèn A-dœm kænæ Yip ni duer, /thil šœw lià wii muœœen.

-Kä kæ šoo ci A-dœm kænæ Yip duer, ci lià cu bèn wii muœœen.

-Kä kæ šoo ci A-dœm kænæ Yip duer, ci lià bèn kä næi diaal.

-Ci Kuoth Gaat lth-rÿl làr šoo ba riæm ruadh dÿyl gam kæ thak bä.

-Mi gòòr Gaat lth-rÿl kàn lith, bi kæ ñuœt Kuœth dhil tit æ goea.

-Kä nàkæ ruadh dÿyl roemä kiæ böö mi mœe ruœen kæel, kä gam kæ riæmdæ kæ thak.

-Ci Kuoth Gaat lth-rÿl jiok i ba riæm læl ni ñu?

Kuænæ Šoth 12:7

7-Ci KUÄÄR wèè, “Ba riæm rœath thöö duèl nhial kænæ buàalkæ guäthni tin ba ruadh dÿyl cam thin.”

-Ci Kuoth Gaat lth-rÿl jiok i ba riæm rœath thöö duèl nhial kænæ raañkæ dàñræw cãñ in ba riñ ruadh dÿyl cam thin kæ jæn wäär œ.

-Æ riæm ruadh dÿyl kärœa ænoe bi Gaat lth-rÿl kãn kä duäc Kuœth œ.

-Mi bi Gaat lth-rÿl kääñ lith, kæn bikæ ñut Kuœth dhil tit æ goea.

-Kä bi kæ riæm ruadh dÿÿl dhil roeath thöö duèèl nhial kænæ raañkæ cieñ in cam kæ riñ thin kæ jæn wäär æ moe.

-Kä æ ñu mi ci Kuoth æ nyœk kæ lär Gaat lth-rÿl?

Kuænæ Šoth 12:22b

22-Kä cu KUÄÄR wèè, “Æ jæ /thil rami bi wä raar duèèlæ æ mäni bak šœaa.”

-Ci Kuoth æ lar bi Gaat lth-rÿl tè duèèl in tè riæm thöödæ æ mäni bak šœaa.

-Bi Gaat lth-rÿl tè ræc kä bi riæm tè raar.

-Riæm in tè raar bæ Gaat lth-rÿl kum ræci.

-Lià ruadh dÿÿl raar æ jæn bi Gaat lth-rÿl kum ræci moe.

- Mi bi Gaat lth-rÿl kääñ lith, bi kæ ñut Kuœth dhil tit æ goea.

-Kä bikæ tè ræi duèèl mi tè kæ riæm thöödæ æ mäni bak šœa.

-Kä æ ñu mi ci Kuoth æ nyœk kæ lär Gaat lth-rÿl?

Kuænæ Šoth 12:46b

46-Kä ci KUÄÄR wèè, “/Cuœræ cœwkæ tol.”

-Ci Kuoth Gaat lth-rÿl jìok i /cikæ cœw ruadh dÿÿl bi tol.

-Mi bi Gaat lth-rÿl kääñ lith, bikæ ñut Kuœth dhil luœth æ goœa.

-Kä /cikæ cœw ruadh dÿÿl roemä kiæ böö bi tol.

-Ci Kuoth Gaat lth-rÿl làr šoo ba ti diaal làt cèt kæ min Cæ lar.

-Mi kèn Gaat lth-rÿl min ci Kuoth kæ jìok i ba dhil làt cèt kæ min Cæ lar, æ ñu mi dè tuœœk kä kæ?

-Dè riæk bèn kä kæ, kä dè kèi gankiæn cu liu bä.

-Dè Kuoth kèi gan Gan lth-rÿl kæn mi ci kæn làt in min Cæ làr kärœa.

-Dè Kuoth æ nhok æñ šoo dè naath ro kæn kæ duœpkiæn käro?

-Šèth.

-Æ poor ña min la poor mi dè kœñ kæn kärœa œ?

-Æ poor Kuœth.

-Æ ñu mi ci tuœœk œ kä A-dœm kænæ Yip mëë ci kæ guœœer ni pòrkiæn käro kæ muœcdiæn kæ ro bièèyni jithni jiææn?

-Ci Kuoth bièèynikiæn bèn lòk.

-Æ ñu mi ci tuœœk œ kä K-æn mëë cæ guœœer ni pooræ kärœa kæ lòk thòpä mucni cèt kæ mëë ci Kuoth æ lar?

-Ci Kuoth muc K-ÿñ bèn lòk.

-Poor Kuœth æ jæn pòr kärœa mi dè kœñ kæn œ.

-Kä mi /canæ poor Kuœth bi kàn, kä bi Kuoth kœñ lòk.

-Æ ñu mi ci Kuoth æ làr Gaat lth-rÿl mi wä kæ Jæ luœth?

Kuænæ Šoth 12:12-14

12-Ci KUÄÄR wèè, “Kæ jæn wäär æ mœe bā jàl ræi Yi-jip kâ bā kèi diaal yœat piny-wuni kænæ lèi-kâ bā kuth baañ Ji Yi-jip luk. Æ Šän KUÄÄR.

13-Bi riæm la nyuuth cieeni tin tià thin; mi wà riæm wä næn, bā yiæ bäl. /Thilæ riæk mi bi yiæ thiap mi wà Yi-jip kuirikä.

14-Mæmæ æ cǎñ mi bia la tiæmæ; kæ ric æ bi bèn œe bia jæ la làtæ æ la tièm KUÀR-æ ñut æ mäni cǎñ kæl.”

-Mi ci Gaat lth-rýl ñut Kuœth luœth, ci Kuœth æ lar i bæ ñu làt?

-Ci Kuoth æ lar i /ci riæk bi bèn kâ kæ, kâ /ci kèikiæn bi liu.

-Ci Gaat lth-rçl Kuoth bèn luœth?

Kuænæ Šoth 12:28

28-Ci Gaat lth-rýl æ làt cèt kæ mœe ci KUÄÄR æ làr Mu-thæth kænæ Æ-run.

-Ci Gaat lth-rýl làt ni min ci Kuoth æ làr kæ i ba làt.

-Mi ci raan lth-rýl mýk ni ruadh dýyl mi tè kæ joek, dè Kuoth ækän?

-Šèth.

-Mi ci raan lth-rýl yian in ruadh dýyl piny thöo thiek kâ cæ jæ næk, dè Kuoth æ kän?

-Šèth.

-Bi ruadh dýyl dhil liu.

-Bi riæm ruaath dýyl dhil lòony.

-Kuoth /cæ jæ gòr i bi Gaat lth-rýl æ pàl ruèc i Kuoth la duäacæ duèr kæ lià.

-Æ ñu mi ci tuœœk kœ jœn wäär œmœ?

Kuœnœ Šoth 12:29-30

29-Kœ wädär cu KUÄÄR kèi diaal yœat piny kœ Yi-jip, ni kœ kœç Pÿ-ru, min nyuur wii kœam, kœ cu mœni kœç gatä luaak yiëenä, min yiœœn yiëen, kœ cu mœni kèi lèeni diaal bœ.

30-Kœ cu Pÿ-ru kœ ji kœarœ kœnœ Ji Yi-jip diaal ro jiac nhial kœ wäär, kœ cuœ tè kœ wiè mi diit kœ Yi-jip, kœ šoo cuœ /thil cieñ mi /kèn raandœ liu.

-Cu gat Pÿ-ru min kœç œ mœni kèi gan Ji Yi-jip diaal liu.

-Cu kèi šœœk Pÿ-ru œ mœni kèi šœœk Ji Yi-jip diaal liu.

-Ci Kuoth kèi Ji Yi-jip diaal nœk cèt kœ mœë cœ lar?

-Juä.

-Duœc Kuœth kœ duer œ liä.

-Bi Kuoth dueer diaal duœc.

-Bi Kuoth dueer diaal duœc kœ liä.

-Mi ci Kuoth œ car i bœ duer duœc, /thilœ rami dè rœ bar.

-Cuœ tè kœ kœç Gan lth-rÿl mi cu liu?

-Šèth.

-Kœ œ ñu cuœ /thil kœç Gan lth-rÿl kœl mi cu liu œ?

-Kœ šoo ci Gaat lth-rÿl Kuoth luœth kœ cuœ riœm rœath thœœ duèl nhial œ mœni rœaŋkœ cieenikiœn.

-Cèt kæ mēē ci rœam mi /thil mÿÿny liu guäth Ai-dhæk, ince bä ci ruadh dÿÿl rœmä kiæ böö liu guäth kèèni Gan lth-rÿl.

-Kæ šoo ci Gaat lth-ræl Kuoth luœth, ci Kuoth rietdæ bèn kâp kâ cuæ cieceñ Gan lth-rÿl bèn bar?

-Juä.

-Ci Kuoth rietdæ tim kæ šoo bæ lth-rÿl both raar kâ yaak Yijip.

-Ci Kuoth rietdæ tim kæ šoo be Kään jak kæ Ab-ram kænæ lth-rÿl.

-Gaat lth-rÿl kæ gaat A-dœam kænæ Yip cèt kæ Ji Yi-jip.

-Gaat lth-rÿl ca kæ dap ræi duirä cet kæ Ji Yi-jip.

-Gaat lth-rÿl ci kæ duer kâ rōñkæ kæ lià cet æ Ji Yi-jip.

-Æ ni päl Kuœth baañ æncœ jak Gaat lth-rÿl šoo bi Kuoth kæ kân mœ.

-Æ ni päl Kuœth baañ æncœ dè næi kœkiaen jakä kân kæ kæ mœ.

-Kæ kœer kâ mēē ci kçç Pÿ-ru kænæ kèi gan Ji Yi-jip diaal liu, æ ñu mi ci Pÿ-ru jæ læl?

Kuænæ Šoth 12:31-36

31-Ni kæ wädär cu Pÿ-ru Mu-thæth kænæ Æ-run cœl kâ cuæ kæ jïok i, “Jiacæ ro! Banyæ næækä piny, jin yiænæ Gaat lth-rÿl!
Wia, palæ KUÄÄR cet kæ mēē cia thiec.

32-Nañæ dètkun kænæ šœœkun, cèt kæ mēē cia lar, kâ wia. Kâ puœthæ šä bä.”

33-Cu Ji Yi-jip naath yual kæ šoo ba wic bany piny. “Kæ šoo ci kæ wèè,” dœœc dènæ ji liu kœn diaal nä!”

34-Kä cu naath nupkiaen goen æ /kenkæ ni way, kæ töök ti ca kuäth kæ biiy mi gœankæ ñuääk kæ tañ.

35-Kä cu Gaat lth-rÿl æ lät cèt kæ mēē ci Mu-thæth kæ jïok, kâ cuœ Ji Yi-jip lim kæ til tæækni kænæ läñ däpä æ mäni bièèyni
bä.

36-Kä cu KUÄÄR læc Ji Yi-jip jakä mi paañæ kæ kui nath, kä cuœ kæ kàm tin ca thièc ni kæ pèk locnikiaen diaal, kä inœ cu kæ Ji Yi-jip cu pÿc kæ jæn duœœp œ.

-Ni kæ jæn wäär æmœ, cu Pÿ-ru Mu-thæth cœl kä lönyæ Gaat lth-rÿl.

-Ci Pÿ-ru jæ car i tæ kæ luàñ mi dè gÿm kæ jæ kæ Kuoth.

-Ci Pÿ-ru jæ car i tæ kæ luàñ mi dè gÿm kæ jæ kæ Kuoth kä æ jæn i deræ Kuoth puœt.

-Cu Ciæ-tan jæ car i tæ kæ luàñ mi dè gÿm kæ jæ kæ Kuoth kä æ jæn i deræ Kuoth puœt.

-/Thilæ rami dè Kuoth puœt.

-/Thilæ rami dè lät Kuœth gañ.

-Bi Kuoth kæn ni næi tin nañkæ poor Kuœth.

-Bi Kuoth næi tin nañkæ ni pòrkiaen bath.

Kuænæ Šoth 12:51

51-Kä ni kæ jæn cãñ æ mœ cu KUÄÄR Gaat lth-rÿl nañ raar kä Yi-jip cèt kæ pèk thuuni duèlikiaen.

-Ci Kuoth ruacdæ roem kæ thuœk kä cuœ lth-rÿl nañ raar kä Yi-jip.

-Dè Pÿ-ru tÿr kæ Kuoth kä dèræ jæ jœc?

-Šèth.

-Dè raan tÿr kæ Kuoth kä dèræ jæ jœc?

-Šèth.